



גמ"ר 7007/05/18 - מדינת ישראל נגד טל גויחמן

בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה

גמ"ר 7007-05-18 ישראל נ' גויחמן

בפני כבוד השופטת בכירה אטליא וישקין

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

טל גויחמן

הנאשמים

הכרעת דין

בית המשפט מקריא את הכרעת הדין:

האישום

ביום **30.1.18**, סמוך לשעה 9:20, נהג הנאשם ברכב מסחרי מסוג סיטרואן מ.ר. 9221787 (להלן: "**הסיטרואן**") בכביש בין עירוני שמספרו 4103 (להלן: "**הכביש**"), מכיוון מזרח למערב.

באותה העת, מצב הדרך היה כדלקמן:

דרך בין עירונית, כביש אספלט תקין ויבש. כביש דו סטרי, בעל נתיב נסיעה אחד לכל כיוון; נתיבי הנסיעה מופרדים ע"י פס מקווקו, המהירות המותרת היא 80 קמ"ש; מזג אוויר נאה, ראות טובה, שדה הראייה בכיוון נסיעת הנאשם פתוח לפנים למרחק של 113.1 מטרים.

באותה העת, נהג בכביש ברכב מסוג מאזדה מ.ר. 00000000 (להלן: "**המאזדה**"), מכיוון מערב למזרח, מר מ"ג ז"ל (להלן: "**המנוח**"), כאשר בכיסא לצידו יושב בנו, ל"ג.

בסמוך לשעה 9:25, כאשר הגיע הנאשם לק"מ 1 בכביש, כשהוא נוהג במהירות של כ- 86 קמ"ש, סטה שמאלה מנתיב נסיעתו תוך שהוא חוצה את פס ההפרדה אל הנתיב הנגדי.



המנוח אשר הבחין בסיטרוואן החל בסטייה ימינה לשול, אולם בשלב זה התנגש הנאשם בעוצמה עם חזית שמאל של הסיטרוואן בדופן הקדמי שמאלי של המאזדה.

כתוצאה מההתנגשות הסתובבה הסיטרוואן עד לעצירתה בשול ימין לכיוון מזרח והמאזדה נדחפה אל שדה סמוך מעב ר לשול הימני (להלן: "התאונה").

כתוצאה מהתאונה, נפגע המנוח באורח קשה פגיעה רב מערכתית ולאחר ניסיונות החייאה בזירת התאונה, נקבע מותו.

כמו כן כתוצאה מהתאונה נגרמו לל"ג פציעות הכוללות חבלות יבשות ושפשופים וכן ניזוקו כלי הרכב.

במעשיו המתוארים לעיל, גרם הנאשם בנהיגתו הרשלנית למותו של המנוח וכן גרם לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש וניזוק רכוש. ואלו פרטי הרשלנות המיוחסים לו, במצטבר ו/או לחילופין, הכול לפי העניין:

הנאשם לא שם ליבו כנדרש לתנאי הכביש והדרך; הנאשם סטה מנתיב נסיעתו, חצה את פס ההפרדה ועבר לנתיב הנגדי; הנאשם לא בלם ו/או האט את רכבו על מנת למנוע את התאונה; הנאשם לא הסיט את רכבו על מנת למנוע את התאונה.

הוראות החיקוק לפיהן מואשם הנאשם:

גרימת מוות בנהיגה רשלנית- עבירה לפי **סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961** (להלן: "הפקודה").

נהיגת רכב בקלות ראש או ברשלנות שתוצאתה חבלה ונזק - עבירה לפי **סעיף 62(2) ו- סעיף 38(3) לפקודה**.

תשובת הנאשם לאישום

הנאשם הודה בכל האמור בכתב האישום לעניין אופן התרחשות התאונה ותוצאותיה, אלא שטען טענת הגנה לפיה התאונה התרחשה בשל אובדן שליטה רגעי, איבוד הכרה רגעי בעת התאונה.

פרשת התביעה

לנוכח עמדת הנאשם כל חומרי החקירה הוגשו בהסכמה, וכאמור לעיל הנאשם לא חולק על אופן התרחשות התאונה ותוצאותיה.

מטעם המאשימה העידו:

ד"ר ולדיסלב שעיר - רופא אורתופד במיון בי"ח קפלן, אשר הגיש את התעודה הרפואית של הנאשם (ת/2). העד

עמוד 2



העיד כי הוא היה הרופא הראשון שטיפל בנאשם כאשר הגיע לביה"ח לאחר התאונה. לדברי העד, אם הנאשם היה מציין בפניו כי התעלף או כי סבל מסינקופה, דבר זה היה נרשם יל ידו בתעודה הרפואית והייתה מתבצעת בדיקת המשך ע"י רופא פנימאי, מה שלא קרה במקרה זה, ובתעודה אף צוין כי הנאשם לא זוכר שאיבד את ההכרה.

ד"ר חורי דיב אליאס - רופא כירורג במיון ב"ח קפלן, העד העיד כי הנאשם נבדק על ידיו לאחר שנבדק ע"י ד"ר שעייר. משנתבקש להתייחס לטענת אובדן שליטה רגעי אמר כי אינו יכול לשלול או להוכיח שהנאשם סבל מאובדן שליטה רגעי וכי לא ניתן לגלות זאת בבדיקת סי טי ראש. לא נמצאו למדים מפי עד זה, על תלונה כלשהיא מפי הנאשם בדבר אובדן הכרה וכו'.

פרשת ההגנה

הנאשם בחר שלא להעיד, כאשר ההגנה מנמקת בחירתו בזכות השתיקה באשר לגרסתה - השאלה היחידה בתיק זה הינה שאלה רפואית אשר הנאשם איננו יכול להסבירה.

מטעם ההגנה העיד:

ד"ר זאב לוזון - רופא נוירולוג - העד ערך והגיש חוו"ד רפואית בעניינו של הנאשם (נ/1).

בחוות דעתו קבע המומחה כי למרות שהנאשם לא סבל מבעיה נוירולוגית כלשהי לפני התאונה, לא מאירוע מוחי ולא לזיה מוחית אחרת וכן לא נמצא אצל הנאשם כל גורם סיכון מסוג של מחלת לב, בעיית לב, מסקנתו הסופית היא שהתאונה אירעה בעקבות אבדן הכרה קצר ופתאומי שהופיע בעת הנסיעה. מוסיף העד וטוען כי אין בעברו של הנאשם כל גורם סיכון שיכול היה לנבא התרחשות מסוג זה.

ההסבר הסביר ביותר ולמעשה היחיד לסטיית הנאשם מנתיבו ולגרירת התאונה, הינה איבוד הכרה פתאומי (סינקופה) של הנאשם בשעת הנסיעה. וזאת בשל העובדות הבאות:

לדברי העד ע"פ מחקר שבוצע בסינפוז החוקרים מודעים לקושי הקיים לקביעת הגורם לאבדן ההכרה בשעת תאונה. מפרט העד ואומר כי ניתן להצביע על גורמים שכיחים כגון מחלות לב, הפרעות נוירולוגיות, אריטמיה, מחלות נפש ואירועים קודמים של סינקופה. אולם!

לדברי העד לא נתגלה אצל הנאשם אף לא אחד מהגורמים הנ"ל. אירוע הסינקופה שהתרחש היה הראשון בחייו והופיע באופן מפתיע ועם סיכוי התרחשות אפסי.

המומחה מבסס מסקנותיו לאור העובדה כי רכבו של הנאשם היה תקין, מזג האוויר היה תקין וראות טובה, הנאשם לא נהג מעל המהירות המותרת, הנאשם לא שתה אלכוהול או נטל סמים. הנאשם לדבריו ישן בביתו שעות מספיקות לפני התאונה ולא סבל מהפרעות שינה, וכי יש ברכבו מערכת התראה מסטייה אשר הנאשם לא זכור כי השמיעה התרעה לפני קרות התאונה.



טענות הצדדים

טענות המאשימה

ב"כ המאשימה מבקשת מבית המשפט להרשיע את הנאשם. הנאשם לא חולק על אופן קרות התאונה על ידו ועל הקשר הסיבתי העובדתי והמשפטי בין התאונה לתוצאותיה.

אשר לטענת ההגנה לקיומו של סייג לאחריות פלילית, לטענת התביעה הנאשם לא עמד בנטל המוטל עליו להוכיח את טענתו.

לדבריה מדובר בטענה כבושה אשר לא נטענה ע"י הנאשם בזמן אמת והועלתה רק בעת הדיון המשפטי.

הראיות הקיימות בתיק מראות כי הנאשם תיפקד באופן תקין שניות מספר לאחר קרות התאונה, ועל כן הטענה כי איבד את ההכרה הינה בלתי סבירה.

כן טוענת המאשימה כי יש לתת משקל אפסי לחוו"ד של ד"ר לוזון וכי האמור בגוף חוו"ד סותר את מסקנתו.

טענות ההגנה

לטענת הסנגור, ההגנה הקימה את רף ההוכחה הדרוש להכרת בתחולת הסייג האמור בס' 34 לחוק העונשין - היעדר שליטה, ומחובתה של המאשימה היה לסתור ראיות אלו, ודבר זה לא נעשה, המאשימה לא הביאה כל חוו"ד נגדית או ראיות הזמה אחרות ועל כן יש לקבוע כי הנאשם חוסה תחת הסייג לאחריות פלילית של העדר שליטה כתוצאה מאובדן הכרה זמני טרם התרחשות התאונה.

לפיכך, מבקש הסנגור מבית המשפט להורות על זיכוי של הנאשם.

דין והכרעה

לאחר שבחנתי את הראיות שהובאו בפני, שמעתי עדי התביעה ומומחה ההגנה, עיינתי שוב בכל המוצגים, נחה דעתי כי התביעה הוכיחה את העבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום במידת הנטל המוטל עליה.

כאמור, אין מחלוקת בין הצדדים בשאלת אופן התרחשות התאונה, תוצאותיה והקשר הסיבתי העובדתי והמשפטי בין התאונה לתוצאותיה.

כפי שנקבע בפסיקה קיים "כלל דרך" לפיו עצם סטייתו של הנאשם מנתיב נסיעתו לנתיב הנסיעה הנגדי, מקימה חזקה לפיה הנאשם גרם בהתרשלותו לסטייה מהנתיב ועליו חובת ההוכחה לפיה סטיית רכבו לא נגרמה כתוצאה מהתרשלותו.



בעניין זה יש להפנות לדברי כב' הנשיא שמגר ברע"פ 1713/93 בוקובזה נ. מ":

"נהיגה כדין ובזהירות הראויה היא בציוד הימני של הכביש, עצם המעבר המוכח לצד שמאל - יוצר ראייה לכאורית בדבר נהיגה שלא בדרך הזהירה. החובה להוכיח את האשמה מעל לכל ספק סביר רובצת לעולם על התביעה. אך כאשר מוכחת נהיגה החוצה את הכביש מימין לשמאל, כפי שאירע כאן, נוצרת הוכחה לכאורה לנהיגה חסרת זהירות. בכך יוצאת התביעה חובת השלב הראשון של הבאת הראיות וחובת ההוכחה עוברת לנאשם".

כבר בשלב זה יש להעיר כי לא מצאתי כל סימוכין לטענת הסנגור בסיכומיו לפיה "כלל הדרך" רלוונטי רק למקרים של תאונה עצמית. דברי כב' הנשיא שמגר כמצוטט לעיל, הינם ברורים ומדברים בעד עצמם!

לטענת הנאשם אין לייחס לו אחריות לתאונה וזאת לאור הסייג של היעדר שליטה, כאמור בס' 34 לחוק העונשין:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה ולא היה בידו לבחור בין עשייתו לבין ההימנעות ממנו מחמת העדר שליטה על תנועותיו הגופניות, לענין אותו מעשה, כמו מעשה שנעשה עקב כפייה גופנית שהעושה לא יכול להתגבר עליה, תוך תגובה רפלקטורית או עוייתית, בשעת שינה, או במצב של אוטומטיזם או של היפנוזה".

סעיף 34 ה' לחוק העונשין קובע הוראות כלליות לענין סייגים לאחריות פלילית וקובע כי נטל ההוכחה להוכחת קיומו של סייג לאחריות פלילית, הינו על הנאשם:

"מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית."

יחד עם זאת סעיף 34(ב) לחוק העונשין קובע כי: **"התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר, יחול הסייג."**

כלומר על הנאשם לעורר ספק סביר בדבר קיום הסייג. היה ועורר הספק - על התביעה מוטל הנטל להסירו ולהוכיח מעבר לכל ספק סביר שהסייג איננו מתקיים.

על הנאשם חל נטל להעיר את הגורם האמור: עליו הנטל לטעון קיומו של הסייג ועליו מוטל הנטל הראייתי הראשוני לספק ראיות שיש בהן הוכחה ראשונית בדבר קיומו של ספק סביר כי המעשים נעשו בתנאים בהם התקיים הסייג. במילים אחרות -

המחוקק קבע חזקה, לפיה המעשה נעשה במצב שאין בו סייג לאחריות פלילית. אמנם חזקה זו ניתנת לסתירה אך על הנאשם לסתור את החזקה. לשם סתירת החזקה, על הנאשם לעורר ספק סביר כי התקיים בו הסייג.

יפים לעניין זה דברים שנאמרו על ידי כב' השופט קדמי בע"פ 2788/96 מדינת ישראל נ' אבלים:

"הנושא בנטל הוכחת הטענה, שבעת עשייתה מעשה נושא האישום, היה נתון במצב של העדר "יכולת-של-ממש" להימנע מעשייתו - קרי: לבחור שלא לעשותו... הוא הנאשם. בעבר, נקבע הדבר בהלכה הפסוקה; ועתה הוא מתחייב מהוראותיו של סעיף 34 לחוק העונשין. סעיף זה, קובע חזקה שבחוק, לפיה מעשה עבירה



נעשה בתנאים "שאינ בהם סייג לאחריות פלילית"; ונאשם המבקש לסתור את החזקה, נושא בעניין זה בנטל השכנוע, לאמור: עליו להוכיח את היפוכה של החזקה ברמת הוכחה של הטיית מאזן ההסתברויות לטובתו.

דא עקא, שעל פי הוראות סעיף 34(ב) לחוק העונשין, במקום שנוטר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית "והספק לא הוסר" - קרי: נותר בעינו בסופו של הדין - יחול הסייג, לאמור: החזקה, על אף היותה "חזקה שבחוק" - תופרך מכוח הספק.

קיומן של שתי ההוראות האמורות יוצר מצב שבו נטל השכנוע - על כן גם נטל הבאת הראיות - להפרכת החזקה הקבועה בסעיף 34 לחוק העונשין, מוטל על הנאשם; אך יחד עם זאת, ספק סביר, אם נותר כזה, פועל לזכותו של הנאשם ומחלץ אותו מאחזתה של החזקה.

הטוען טענה מעין זו, צריך להציג קו הגנה ממשי וריאלי ואין די באפשרות תיאורטית לקיומו של הספק (ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז (4), 221; ע"פ 6251/94 בן ארי נ' מ"י, פ"ד מט (3), 45, 68).

כב' השופט קדמי עמד על טיבו של הספק הסביר בספרו "על הראיות": "אפשרות 'מתקבלת על הדעת', לאמור: אפשרות ממשית שיש לה אחיזה בחומר הראיה, להבדיל מ'השערה', נוטלת בסיס בראיות, או קלוטה מן האוויר, או כזו שאינה אלא בבחינת אפשרות תאורטית גרידא". (על הראיות חלק שלישי הדין בראי הפסיקה מהדורה משולבת ומעודכנת, תשנ"ט, בעמ' 1238).

בשלב ב' אם הצליח הנאשם לספק ראיות אשר יש בהן הוכחה ראשונית בדבר קיומו של ספק סביר כי המעשים תחת תנאים של סייג, מוטל על התביעה הנטל לשכנע כי לא התקיימו יסודות הסייג. אם לא הצליחה התביעה לעמוד בנטל השכנוע האמור, יהיה די באותו ספק סביר כי המעשה נעשה בתנאים בהם מתקיים סייג כדי לגרום לזיכויו של הנאשם.

אכן די בקיום ספק סביר לקיום ההגנה של העדר שליטה ע"מ לקבוע שהתביעה לא עמדה בנטל המוטל עליה, אך המדובר בספק סביר ולא בספק סתם. ספק הוא פונקציה של הערכת מכלול הראיות, ונפסק בעבר, שאם הראיות מוליכות למסקנה ברורה הרבה יותר המצביעה לכיוון אשמת הנאשם, אין ביהמ"ש חייב לצאת מגדרו ולאמץ גרסה מפוקפקת ובלתי סבירה.

כב' הש' קדמי בספרו על הדין הפלילי חוק העונשין חלק ראשון מהד' מעודכנת תשס"א - 2004, עמ' 51, עושה אבחנה בין המכונה על ידו אוטומטיזם "שפוי" ל"לא שפוי". כלומר בין מצב הנגרם על ידי מחלת נפש לבין מצב של היעדר רצייה הנעוץ בגורם שאינו מחלת נפש, כגון, כמו עניינו של נאשם זה, אובדן הכרה לה נלווית העדר מודעות למתרחש וזאת מחמת גורם פיזיולוגי.

לדברי הש' קדמי, על נאשם הטוען כי עשה את מעשיו תוך איבוד הכרה ובהעדר רצייה, להביא ראיות מספיקות להוכחת טענתו. ככלל מן הראוי לבסס טענתו על עדות רפואית מתאימה ורק לעיתים רחוקות ובנסיבות נדירות-תוך נקיטה בזהירות מירבית- בימ"ש יבחן הטענה בהתבסס על דברי הנאשם בלבד. בעניין זה מאזכר את ע"פ 97/87 גרנות נגד מ'י פ"ד מ"ג (3), 643 שם נקבע כי:

"מקום שנאשם במשפט פלילי מבקש להתנער מהאשמה על סמך טענת אוטומטיזם, מצווה ביהמ"ש לבחון אותה בזהירות רבה, שלא יולך שולל על ידי מה שלאמיתו של דבר איננו אלא... המפלט האחרון של הגנה,



הנידונה לכישלון מראש...

הש' קדמי מציין כי אדם החש בעייפות אך ממשיך לנהוג ונרדם - מאבד אמנם את כושר הרצייה אך עושה כן מרצון, הוא הדין גם לגבי מי שסובל ממחלה הגורמת לאובדן ההכרה, שכן מציב עצמו מלכתחילה בסיטואציה של הירדמות במתכוון או ברשלנות, שכן במקרה של אובדן הכרה שהינו נצפה מראש תראה התנהגותו כרצונית.

אך אם מדובר באובדן הכרה רגעי בלתי נצפה, על הנאשם להוכיח זאת ולא די בהעלאת טענה סתמית בעלמא.

בנושא זה בחנתי אף עמדת המשפט העברי, בשאלה על מי מוטל נטל ההוכחה לשם הוכחת קיומו של סייג לאחריות פלילית.

בנושא זה עוסק מאמרו של הרב שלמה אישון "האחריות הפלילית במשפט העברי" (פורסם באתר מורשת המשפט העברי <http://www.mishpativri.org.il/researches/onshin.htm>)

מדבריו עולה כי כמו המשפט הישראלי גם על פי המשפט העברי, כאשר נאשם מעלה טענת הגנה, ראשית על בית דין לבדוק האם טענות הנאשם סבירות ומעלות ספק סביר ורק אם ימצא בית הדין שטענות הנאשם סבירות ומעוררות ספק, יוטלנטל הראיה על התביעה.

כדוגמא ליישומו של עיקרון זה מזכיר הרב אישון את תשובת הרדב"ז בשו"ת רדב"ז, באלפישז,

בה נקבע העיקרון ש"אין כל אדם נאמן לומר: יראתי מדבר פלוני, אם אין הדבר מצוי ואירע כיוצא בו, והכל לפי ראות בית דין", הרדב"ז מצדיק עיקרון זה מכוחם של שיקולים הנוגעים לתקנת הציבור, שהרי "אי לא תימא הכי, אין קיום לשום מעשה, אם יוכל לטעון אנוס הייתי".

דוגמה נוספת עוסקת בטענת השלש אשתישנבעלה לזה, אך לטענתה הדבר נעשה בעוד שהייתה חלה. הכלל בעניין זה הוא שאין לדחות את טענת השלש אשה, אף אם לא הצליחה להוכיח שהיא הייתה חולה כשנבעלה, אלא אם טענתה אינה סבירה בעליל. בהתאם לעיקרון זה היו שסברו שאין לדחות את טענתה הגנה של אשה כל עוד לא יוכח שהייתה חולה כשנבעלה. אחרים סברו שאין זה סביר שהייתה חולה בשעת הבעילה, ובשל כך אין לקבל את טענתה הגנה של אשה. כך למשל כתב הרב חיים בנבנישתי בספרו "כנסת גדולה":

"כאן, שישעדים שראו דברים מכוערים, ולא ראוי שהייתה ממאנת, רחוקה וא... לומר שהייתה... משוקעת בשינה כל כך שלא תרגיש".

ויש פוסקי הלכה כגון הרדב"ז שעשו הבחנה לעניין זה בין מעשה שנעשה בלילה, שאז כיון שדרך רוב בני האדם לישון, שאז מתקבלת טענתו של האדם שעשה את המעשה בשעת שינה, לבין מעשה שנעשה ביום.

כלומר אף לפי המשפט העברי, יש לבחון את סבירות טענת הסייג מאחריות, וכל עוד לא הצליח הנאשם להוכיח את סבירות טענתו, טענת ההגנה לא תעמוד לזכותו של הנאשם.

אולם אם טענתו עברה את מבחן הסבירות, יועבר נטל ההוכחה לשלילת קיומו של הסייג לאחריות פלילי על כתפיה של



התביעה.

הרב אישון מסכם נושא זה במאמרו לפיו אף עמדת המשפט העברי תואמת לחוק הישראלי:

"לפי המשפט העברי, אין הבדל עקרוני בין טענות המוגדרות בחוק טענות של סייג לאחריות הפלילית לבין טענות המוגדרות טענות הנוגעות ליסודות העברה. העקרונות לעניין הטלת נטל הראיה זהים בשני המקרים.

העיקרון הוא ההתחשבות בנסיבות המקרה, שעל פיהם יקבע בית הדין אם טענות ההגנה של הנאשם הן סבירות, בין אם הן נוגעות לסייגים לאחריות הפלילית בין אם הן נוגעות ליסודות העברה עצמן. אם ימצא בית הדין שבנסיבות העניין טענות הנאשם אינן סבירות, יוטל עליו נטל הראיה. לעומת זאת, אם ימצא בית הדין שטענות הנאשם סבירות, ומעוררות ספק, יוטל נטל הראיה על התביעה.

שיקול נוסף הוא תקנת הציבור. אם מדובר בטענות שמטבען ידועות לנאשם בלבד, ושקשה מאוד לתביעה לסותרן, עשוי נטל הראיה לחול על כתפי הנאשם - וזאת על מנת למנוע אפשרות שיטען הנאשם טענות שלא ניתן לסותרן. הדברים אמורים במצב שלא ניתן ללמוד מנסיבות העניין על מידת סבירותן של טענותיו של הנאשם.

עולה מדברינו, שיש דמיון בין המשפט העברי לחוק הישראלי: אם התעורר ספק סביר בדבר קיומו של סייג, נטל ההוכחה יחול על התביעה."

בהמשך מאמרו דן הרב אישון ביחס המשפט העברי לטענת ההגנה של היעדר שליטה:

"הקבוצה הראשונה של מצבי העדר שליטה היא של פעולות לא מודעות - מצב המכונה אוטומטיזם. במצב זה מבצע האדם פעולות פיזיות שאין בינן לבין תודעתו ולא כלום. יש המבחינים בתוך קבוצה זו בשתי קבוצות משנה: האחת - אוטומטיזם שאינו נובע מפגם נפשי כלשהו, כדוגמת רפלקס, תנועתו של אדם ישן, ויש כולים בקבוצה זו אף את פעולותיו של מי שנמצא תחת השפעה היפנוטית. במקרים לא-מעטים זוכו נאשמים שעשו מעשה פלילי מתוך שינה.

קבוצת המשנה השנייה היא אוטומטיזם שמקורו בפגם נפשי. לגבי קבוצת משנה זו, נחלקו המשפטנים האם פגם נפשי שאינו מחלת נפש ייכלל בהגנת אי שפיות או בהגנת היעדר שליטה.

על דינו של הפועל באוטומטיזם, לפי המשפט העברי, ניתן ללמוד מתוך עמדתו לגבי האדם הישן.

נדון תחילתו בכשרותו המשפטית ולאחר מכן באחריותו הפלילית...

... אין חולק על כך שלא יענש אדם על עבירה שעבר בעת שישן, אם לא היה יכול לדעת לפני שנרדם שהוא עתיד לעבור עבירה בשנתו. אולם ניתן להסביר פטור זה בשני אופנים: (א) מעשה של אדם ישן אינו מקיים את היסוד הנפשי, משום שהישן לא היה מודע לעבירה שהוא מבצע, כך הוא נחשב כאנוס. (ב) מעשה של אדם ישן אינו מקיים את היסוד העובדתי, משום שהעושה לא היה בהכרה בעת שעשה את המעשה, ועל כן לא ניתן לייחס התנהגות זו לאדם הישן, ודינו קל יותר אף מאדם אנוס...



... מן המקורות דלעיל משמע אפוא שהישן נחשב לאנוס, דהיינו כמי שעשה את העבירה בלי יסוד נפשי, ועל כן הוא פטור מעונש...

... ד. השוואה בין שינה לבין סוגים אחרים של אוטומטיזם

לעניין זה, התלמוד קובע, שאדם המשולל יכולת בחירה ורק רפואה יכולה להשיבו למצבו הראשוני - דינו כשוטה. לעומת זאת, אדם המשולל יכולת בחירה אך הוא עתיד לצאת ממצב זה בעצמו - אין דינו כשוטה אלא כישן, ובלבד שהתנהגותו בשעה שהוא משולל יכולת בחירה איננה התנהגות המאפיינת שוטה. מכאן, שכדינו של הישן יהיה הדין גם במקרים אחרים של אוטומטיזם שאינו נובע מפגם נפשי, כגון במעשה שנעשה מתוך תגובה רפלקטורית.

ה. סיכום

הישן הוא בעל כשרות משפטית, ומתקיים היסוד העובדתי בעבירה שנעברה בשינה. היסוד הנפשי, לעומת זאת, איננו מתקיים, ועובר העבירה נחשב כאנוס. עם זאת, יש הסוברים שבעברות החמורות כדוגמת שפיכות דמים, עובר העבירה זקוק לכפרה.

נראה שניתן להקיש מדין ישן לשאר מצבים של אוטומטיזם שאינו נובע מפגם נפשי..."

הרב אישון מסכם את סוגיית היעדר השליטה כטענת הגנה:

"בעקרון "היעדר השליטה", יש להבחין בין מצבים אחדים:

בעברות שנעברו מתוך שינה, מתקיים היסוד העובדתי, ועקרון "היעדר השליטה" פוטר את עובר העבירה משום שלא מתקיים היסוד הנפשי, שכן פעל מתוך חוסר מודעות וחוסר רצון. נראה שהוא הדין למצבים אחרים של אוטומטיזם שאינם נובעים מפגם נפשי, כגון במעשה שנעשה מתוך תגובה רפלקטיבית.

בעברות שנעשו עקב כפייה פיזית, יש הסוברים שלא מתקיים אף היסוד העובדתי, ויש הסוברים שמתקיים היסוד העובדתי אך לא מתקיים היסוד הנפשי. יש העושים הבחנה בין עברות ש"בשב ואל תעשה", שבהן מתקיים היסוד העובדתי, ובין עברות שהם "עשה", שבהן אין מתקיים היסוד העובדתי. כל זאת בכפייה שבוצעה על ידי גורם אנושי, אבל בכפייה שנגרמה על ידי כוחות הטבע, אם מדובר בעבירה תוצאתית, מתקיים היסוד העובדתי.

הכללת המצבים של אוטומטיזם שאינם נובעים מפגם נפשי, בסייג של היעדר שליטה, ולא בסייג של אי שפיות, תואמת את עמדת המשפט העברי.

מי שהכניס את עצמו, תוך התנהגות פסולה, למצב שבסופו של דבר עבר עבירה בהיעדר שליטה, והתכוון לעבור את העבירה בהיעדר שליטה, או שידע ידיעה וודאית שתבצע העבירה בהיעדר שליטה - נחשב שהתכוון לעבור את העבירה. במקרים אחרים הוא לא יחשב כאנוס, אך גם לא כמי שעבר את העבירה בכוונה. כמו כן, מי שהיה רשול בכניסה למצב, ייחשב כרשול בביצוע העבירה, אך לא כבעל מחשבה פלילית.



לעומת זאת, לפי פרשנותו הפשוטה של החוק, אף אם היה רשלו, היינו שלא היה מודע לכך שהוא עלול לעבור עבירה בהעדר שליטה אבל האדם הסביר היה מודע לכך - הוא עשוי להיחשב כמי שעבר עבירה זו במחשבה פלילית. אבל היו ביקורות על כך, והייתה אף פרשנות מצמצמת של בית המשפט המחוזי, שכאמור נתמכת גם על ידי המשפט העברי".

ולעניינו:

מבחינת העובדות אין חולק על אופן התרחשות התאונה וכי הנאשם סטה שמאלה מנתיב נסיעתו תוך שהוא חוצה את פס ההפרדה אל הנתיב הנגדי והתנגש עם חזית שמאל של רכבו בדופן הקדמי שמאלי של רכב המנוח.

בדו"ח בוחן התנועה נקבע כי אין ממצאים אובייקטיביים אשר יכולים היו לגרום לרכב הסיטרואן לסטות שמאלה מנתיב נסיעתו.

מומחה ההגנה מבסס דבריו על העובדות הבאות:

לטענת מומחה הגנה - ד"ר לוזון ההסבר הסביר ביותר ולמעשה היחיד לסטיית הנאשם מנתיבו ולגרירת התאונה, הינו איבוד הכרה פתאומי (סינקופה) של הנאשם בשעת הנסיעה.

בשל העובדה כי רכבו של הנאשם היה תקין, מזג האוויר היה תקין והראות הייתה טובה. ובשל כך שהנאשם לא נהג מעל המהירות המותרת. בשל כך שלא שתה אלכוהול או נטל סמים וכי לדבריו ישן בביתו שעות מספיקות לפני התאונה ולא סבל מהפרעות שינה, בשל טענתו כי ברכבו מערכת התראה מסטייה אשר הנאשם לא זכור כי השמיעה התרעה לפני קרות התאונה.

מוסיף המומחה ואומר כי המדובר באירוע הסינקופה הראשון שקרה לנאשם בחייו והופיע באופן מפתיע ועם סיכוי התרחשות אפסי ולא היה בעברו של הנאשם כל גורם סיכון שיכול היה לנבא התרחשות מסוג זה.

טענת מומחה הגנה, הינה טענה אשר לא היו לה כל סימנים מקדימים, ואף לא השאירה כל סימן על התרחשותה. יתרה מכך אף לאחר התרחשותה, לכאורה, לא נמצאו סיבה או גורם אורגני-פיסיולוגי לאובדן ההכרה של הנאשם.

המדובר בטענה, שבהעדר כל ממצא אין אפשרות להוכחתה, ואף קשה לשלול קיומם.

יש לקבוע כי בהעדר כל ראיה או עדות ראייה לכך שהנאשם איבד את הכרתו - אזי כל שלפניו הינו גרסת הנאשם שהועלתה לראשונה בדיון המשפטי.

אין להתעלם מכך שלנאשם אינטרס ממשי להעלות טענה זו בדבר אובדן הכרה, שהרי הוכחתה תביא למסקנה כי המדובר באירוע שאינו ניתן לצפיה.

קביעה עובדתית בדבר התרחשות אובדן הכרה, תשלול טענת רשלנות בנהיגה. מכאן ואילך, עלי לבחון טענה זו במשנה



זהירות. אין להתעלם מכך כי בפני טענה בדבר התרחשות שלא השאירה כל עקבות פיזיות בגוף הנאשם ובמקביל, יש לזכור כי מדובר בסוג טענה שכל נהג המעורב בתאונה יכול לטעון להתרחשות זהה כגורם לקרות התאונה.

במילים אחרות - בעיני הנאשם מדובר ב"טענת הזהב" שעשויה לחלצו מאחריות לתאונה ותוצאותיה המרות וברור האינטרס להעלאת טענה זו. לפיכך, יש לבחון שאלת הוכחתה ונסיבות "בואה לאוויר העולם". מכאן ואילך יש לבחון תגובותיו והתנהגותו של הנאשם בעת התאונה ולאחריה ולהשוות גרסתו כפי שנמסרה למומחה מטעמו למול גרסתו של הנאשם בחקירה המשטרתית למול העדויות והראיות החיצוניות:

א. בהודעתו הראשונה במשטרה מיום 31.1.18 מסר הנאשם: "אני לא זוכר מה קרה בתאונה. אחרי התאונה ירדתי מהאוטו, היו שמה אני ראיתי אנשים והתקשרתי לבן שלי שיבוא למקום התאונה. (שורות 5-6)..."

ש. מדוע אתה לא זוכר מה קרה בתאונה?

ת. לא זוכר. (שורות 19-20)..."

ש. האם יש לך הסבר מדוע סטית שמאלה מנתיב נסיעתך בזמן התאונה

ת. לא יודע, לא זוכר (שורות 31-32)..."

ת. אני לא זוכר מה קרה אתמול אני לא זוכר בכלל.

ש. האם יש לך הסבר מניח את הדעת מדוע אתה לא זוכר דבר מהתאונה

ת. זה הורג אותי, לפני התאונה אני זוכר שיצאתי מהבסיס, הנסיעה הייתה הכל בסדר ופתאום נפתחה הכרית בתאונה. זה מה שאני זוכר. (שורות 56-59)..."

ש. האם ייתכן כי נרדמת טרם התאונה

ת. רק התחלתי לנסוע איך אני יכול להירדם? (שורות 70-71)..."

ב. בהודעתו השנייה במשטרה מיום 31.1.18 מסר הנאשם: "ש. באיזה שעה התעוררת ביום התאונה

ת. כרגיל בשעה 7:00" (שורות 3-4).

ג. בנו של הנאשם סיפר בעדותו במשטרה מיום 7.2.18 כי נסע עם הנאשם באותו אמבולנס לביה"ח וכשאל אותו למה סטה, כל שהשיב לו הנאשם זה אני לא מרגיש טוב.

ד. בשימוע בפני קצין המשטרה ביום 31.1.18 אמר הנאשם כי איננו יודע איך זה קרה.

ה. השוטר אליהו פימה מציין במזכר כי היגע לביה"ח לאחר קרות התאונה והנאשם מסר לו כי איננו זוכר מה קרה.



- ו. עד ראיה לתאונה נמרוד יעקב צור העדי במשטרה כי ניגש לנאשם מייד לאחר קרות התאונה ושאל אותו איך הוא מרגיש וכל שהשיב לו הנאשם היה "זה לא חשוב תראה מה עשיתי מה קרה".
- ז. מסרטון התאונה ממצלמת אבטחה נראה כי מספר שניות לאחר קרות התאונה (כ-9 שניות), הנאשם יוצא מרכבו, מתהלך מחוץ לרכב ומשוחח עם האנשים הנמצאים במקום.
- ח. בדו"ח מד"א אשר פינה את הנאשם מזירת התאונה מצוין כי כאשר הגיע צוות מד"א לזירה הם מצאו את הנאשם מתהלך מחוץ לרכב וכי בתחילה לא התלונן על כאבים וציין כי איננו זוכר מה קרה ברגע התאונה.
- ט. מדו"ח מחקרי תקשורת שנעשה למכשיר הסלולרי של הנאשם עולה כי ביום התאונה בשעה 6:17 התבצעה שיחת טלפון למשך דקה.
- וכן החל משעה 9:29 - כ-4 דקות לאחר קרות התאונה התבצעו מספר שיחות טלפון ממכשירו של הנאשם (בשעות 9:29; 9:31; 9:33).
- י. בתעודה הרפואית של הנאשם מביה"ח קפלן לאחר התאונה, נכתב כי הנאשם מסר שאיננו זוכר שאיבד את ההכרה.
- יא. שני הרופאים שטיפלו בנאשם בחדר המיון מסרו בעדותם בביהמ"ש, כי אם הנאשם היה מציין בפניהם כי איבד את הכרתו, הם היו מציינים זאת בתעודה הרפואית ואף שולחים אותו לבצע בדיקות נוספות.
- מהאמור לעיל עולה בברור כי הנאשם מסר גרסאות סותרות באשר למצבו לאחר התאונה:
- הנאשם לא היה עקבי בגרסתו באשר לאובדן ההכרה אשר נטען על ידיו לראשונה בהליך השיפוטי. הנאשם לא טען בפני צוות מד"א כי איבד את הכרתו לפני התאונה, גם בפני הרופאים בביה"ח לא טען הנאשם כי איבד הכרתו.
- כמו כן אף בסמוך לאחר קרות התאונה לא טען בפני עד הראייה כי איבד הכרה.
- הן בדבריו לשוטרים והן בחקירתו במשטרה לא העלה כל טענה לגבי אובדן הכרה ואף לא התייחס באופן ישיר לשאלה האם תיתכן אפשרות שנרדם טרם התאונה.
- אף בשימוע בפני קצין המשטרה טען כי איננו יודע איך קרתה התאונה ולא ציין כי איבד הכרתו.
- כמו כן בניגוד לטענתו במשטרה כי בבוקר התאונה התעורר בשעה 7:00 בבוקר ממחקרי התקשורת שבוצעו לטלפון של הנאשם עולה כי התקיימה שיחה בשעה 6:17 דקות. ובשעה 5:37 הייתה גלישה באינטרנט ממכשירו!
- יש לציין, כי מסרטון התאונה עולה כי מספר שניות לאחר קרות התאונה, הנאשם כבר התהלך מחוץ לרכב ושוחח עם הסובבים אותו. ממחקרי התקשורת של מכשיר הטלפון של הנאשם עולה כי מספר דקות מועט לאחר התאונה כבר ביצע מספר שיחות טלפון. עובדה זו מעמידה בספק גדול את טענתו כי איבד את הכרתו בעת התאונה ואף מצביעה על התאוששות מהירה של הנאשם מייד לאחר התאונה.



גרסא זו של הנאשם לפיה בעת התאונה חווה אובדן הכרה זמני, עלתה לראשונה רק כ- 5 חודשים לאחר התאונה, בביהמ"ש בדיון ההקראה!

בבחירת הנאשם שלא להעיד בביהמ"ש יש כדי להוות חיזוק או סיוע לראיות התביעה.

לטענת הסנגור, הנאשם לא העיד מאחר לא הייתה כל תכלית בעדותו וכי לא יכול היה להוסיף מעבר לעדותו במשטרה. אין בידי לקבל טענה זו, לעיל, מניתי סתירות רבות אותן יכול היה הנאשם לכאורה, לישוב לו בחר להעיד, אפשר ויכול היה להסביר דבריו ולתרוץ אם אכן היה בידיו הסבר תקף. בחירת הנאשם בסכנת השתיקה משמיטה הבסיס מתחת לאמינות טענותיו.

יש לדחות טענת הסנגור כי אין ליתן משקל למחקרי התקשורת עליהם מסתמכת המאשימה מאחר ולא הוגשו באמצעות עורכן טענה זו מתעלמת מכך שבדיון ביום 12.7.28 הסכימה ההגנה להגשת כל חומרי החקירה למעט עדות הרופאים והפרמדיק.

ועתה, מה לה כי תלין? צר לי לקבוע כי אין המדובר בשגגה שנפלה מעם הסנגוריה, אלא בטקטיקה משפטית אשר כשלה. אין ההגנה רשאית לסגת בסיכומיה, מההסכמות דיוניות שנתנה במהלך ניהול ההוכחות.

בהמשך לכך, בדיון ביום 23.5.19 הוגש כל קלסר חומרי החקירה של התביעה כראיה בפני ביהמ"ש, הכולל בתוכו את מחקרי התקשורת ואף נכתב מפי שני ב"כ הצדדים כי "כל החומר מוגש בהסכמה".

אם היה לסנגור טענה ראייה מראיות התביעה היה עליו לציין זאת מפורשות בעת הדיון.

טענתו כי לא ניתן לדעת מי הוא הגורם שעשה שימוש בטלפון הנייד של הנאשם יש לדחות. לו בחר הנאשם להעיד בפני ביהמ"ש, יכול היה לטעון כנגד ראיות אלו. משבחר הנאשם שלא להעיד הרי בכך סיוע וחיזוק לראיות התביעה אף בעניין זה.

אשר לחוות דעתו של מומחה ההגנה ד"ר לוזון,

ד"ר לוזון מסתמך בחוו"ד בעיקר על דברי הנאשם. בחקירה נגדית אישר - כי לא צפה בסרטון התאונה וכי לא עיין בעדות הנאשם במשטרה, לא עיין בעדות בנו של המנוח אשר נסע עם הנאשם באמבולנס לביה"ח, בדו"ח השוטר שפגש את הנאשם בביה"ח, בדו"ח נתוני התקשורת של הנאשם ואף לא בעדות עד הראיה אשר שוחח עם הנאשם מייד לאחר התאונה - כל זאת לדבריו משום דעתו כי בכל הנ"ל אין רלוונטיות לחוו"ד ואין רלוונטיות לתאונה.

"ש. לא מעניין אותך הדברים שקשורים בהתנהגות הנאשם אחרי התאונה, בדברים שהוא אומר לגורמי טיפול של הרופאים, זה לא רלוונטי ?

ת. לא רלוונטי לתאונה. הוא עבר טיפול פסיכיאטרי, אורתופדי הוא נמצא במעקב עד היום. מה קשור לתאונה? לפני כן הוא עבר טיפולים? היו לו בעיות? לא. עד התאונה לא היה שום דבר." (עמ' 23 שורות 21-24 לפרוטוקול מיום 18.7.19).



לטענת ד"ר לוזון הוא הגיע למסקנותיו בחו"ד על דרך השלילה, לאחר ששלל אפשרויות אחרות:

"ש. אז אתה כנוירולוג אתה שללת כל אפשרות שהיא לרשלנות בנהיגה, זה מה שאתה אומר

ת. כן, הגעתי למסקנה על דרך השלילה, שללתי את הפקטורים השליליים." (עמ' 25 שורות 14-15 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

יחד עם זאת למרות מסקנות בעמ' 4 לחו"ד לפיה: "האפשרות הסבירה ביותר ולמעשה היחידה בה ניתן להסביר את סטייתו למסלול השני הינה אבוד הכרה פתאומי בשעת הנסיעה", בהמשך חקירתו הנגדית לא שלל ד"ר לוזון את האפשרות לאיבוד הריכוז ולסטייה מסיבות אחרות:

"ש. יכול להיות שמישהו נהג, הסתכל נגיד על תמונות בטלפון ואז יסטה מנתיב כי הוא לא שם לב?

ת. יכול להיות, אבל לא היה לו טלפון.

ש. לא היה טלפון ?

ת. לא הייתה עדות על טלפון

ש. אני אגיד לך שהייתה עדות בחקירה במשטרה שלא טרחת לקרוא ולהסתכל ואמר שהטלפון היה במעמד משמאלו ברכב, אז אולי אדם בכללי הסתכל בטלפון שלו ומאבד ריכוז וסוטה עם הרכב?

ת. אפשרות.

ש. יכול להיות שמישהו נופל באוטו והוא קם להרים אותו ואז הרכב סוטה?

ת. יכול להיות. בגלל זה אנחנו מדברים על סבירות." (עמ' 25 שורה 24 - עמ' 26 שורה 5 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

בהמשך עדותו מציין ד"ר לוזון כי קבע שהאפשרות של סינקופה אפשרית יותר משימוש בטלפון על סמך חו"ד של פרופ' קורצ'ין.

"ש. לפי איזה קריטריונים מדעיים אתה יכול לקבוע שסינקופה היא יותר אפשרית משימוש בטלפון?

ת. יש את חוות הדעת של פרופסור קורצ'ין." (עמ' 26 שורות 28-29 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

יש להדגיש כי חוות דעתו של פרופ' קורצ'ין לא הוגשה לביהמ"ש. מדובר במסמך אשר כלל לא נחתם, לא הונח בפני ביהמ"ש ולא עמד במבחנה של חקירה נגדית. מכאן ואילך יש להתעלם מכל התייחסות למסמך זה ומטעמים מובנים, אף לא אביע השערות ומסקנות משאלת אי הגשת המסמך ו/או העדת פרופ' קורצ'ין.

גם לגבי האפשרות כי הנאשם לא היה עייף בשעת התאונה וכי ישן טוב בלילה שקדם לתאונה, מציין ד"ר לוזון כי מסתמך בעניין זה על דברי הנאשם,



"ש. כמה שעות הנאשם ישן בלילה שלפני התאונה?

ת. שעות מספיקות

ש. כמה?

ת. 8, אין לי מספר מדויק. הוא סיפר לי את הסיפור שלו." (עמ' 27 שורות 25-28 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

זאת למרות שדברי הנאשם בחקירתו במשטרה לפיה בבוקר התאונה התעורר בשעה 7:00 בבוקר אינם תואמים ראיות אחרות.

ש. אם אני אגיד לך שהנאשם שיקר במשטרה בהקשר לשעה שהוא קם בבוקר, על פי דוח תקשורת...

ש. הנאשם אמר במשטרה בחקירה שלו שהוא קם בבוקר בשעה 07:00 כרגיל, ובפניי דוח תקשורת שמראה שהוא גלש באינטרנט בשעה 05:37 ושהוא ניהל שיחה בשעה 06:17

ת. את לא יודעת מתי הוא הלך לישון.

ש. האם משנה לך העובדה שהנאשם לא אמר אמת במשטרה לגבי השעה שבה הוא קם בבוקר התאונה, האם זה היה משנה לקביעות שלך?

ת. הדבר היחיד שהיה משנה אם זה היה מעיד על כך שהוא לא ישן מספיק שעות בלילה, אז כן.

כשאני שומע מטופל אז אני בדרך כלל מאמין לו, אני לא חוקר משטרה ואני לא עובד במשטרה וזה לא התפקיד שלי ולהגיד לשוטרים תנו לי העתק של החקירה, חוץ מזה גם המשטרה לא יודעת מתי הוא הלך לישון אחרת הייתה אומרת את זה.

ש. בניגוד למה שהוא אומר שהוא קם כל יום ב-07:00 במעבדת שינה ששלחת אותו הוא אומר שהוא קם ב-05:00

ת. את פשוט מתעלמת מחומר רפואי. הוא עשה בדיקה במעבדת שינה.

שינה במעבדת שינה זה לא שינה של יום יום, היא שינה קצרה יותר ויש הרבה הפרעות באמצע.

ש. מה שאני אומרת זה שאתה מתבסס בחוות הדעת שלך רק על סמך מה שהנאשם אומר, הפוך כל הממצאים שלך אומרים ההפך

ת. החומר הרפואי שיש לי מהבדיקות שלו, אין סיפור של סמים, טוקסיקולוגיה תקינה, מה זה אבק?

את מתייחסת לזה כאילו זה שום דבר. בדיקת אולטר הוא לא אמר, מעבדת שינה הוא לא אמר. אז או שיש ערך לממצאים רפואיים או שאין ערך". (עמ' 27 שורה 34 - עמ' 29 שורה 3 לפרוטוקול מיום 18.7.19).



בנוסף לכך אף ד"ר לוזון מציין כי הנאשם לא סיפר לו שאיבד הכרתו.

"ש. אני קוראת את חוות הדעת ואני חייבת להגיד שיש כמה דברים שהם קצת בלאגן. לא ברור מה בדיוק הנאשם סיפר לך, הוא סיפר לך כשהוא הגיע אלייך שהוא איבד הכרה ?

ת. הוא לא ידע מה קרה לו.

ש. כשהוא הגיע אלייך הוא לא ידע מה קרה לו?

ת. כן.

ש. מתי הוא הגיע אלייך לראשונה?

ת. באוקטובר 18.

ש. אתה אומר שהוא לא אמר לך שהוא איבד הכרה

ת. כן" (עמ' 29 שורות 13-21 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

בנקודה זו חשוב להדגיש כי אף ד"ר לוזון למרות האמור בחו"ד מציין בעדותו בביהמ"ש כי הממצאים הרפואיים של הנאשם, מצביעים על רמת סבירות אפסית, לכך שהנאשם חווה אירוע של סינקופה.

"ש. אתה אומר שכל הממצאים הרפואיים אומרים שהיה לו סינקופה ברמה אפסית

ת. זה מה שמאפיין את הסינקופה. סינקופה זה דבר שאי אפשר לחזות או לנבא אבל מצד שני אנחנו יכולים לדעת אם יש יותר אפשרויות לסינקופה כאשר יש עבר רפואי לא טוב, אבל כאן אין עבר רפואי שום דבר שיכול להעיד שיש לו איזושהי בעיה." (עמ' 29 שורות 4-7 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

ובהמשך עדותו חוזר על עמדתו זו ואף מציין כי לא מצא אצל הנאשם כל טריגר אשר יכול היה לגרום לאירוע של סינקופה:

"ש. אז בעצם הממצא הרפואי היחידי שקבעת פה שאין כל נתון רפואי , אתה שולל כל גורם רפואי שעלול להוביל לאובדן הכרה כשאתה אומר אפשר להצביע על גורמים שכיחים - מפנה לעמוד 5 כמו מחלות לב, הפרעות לב ...

ת. כן

ש. ואתה אומר שום גורם מזה לא התקיים אצל הנאשם

ת. פרט לאירועים של סינקופה ממקור לא ברור, שאי אפשר לצפות אותו, לנבא אותו לדעת שהוא יקרה,



והוא קורה. זאת עובדה שקיימת בכל העולם. עשו מחקרים בספרות, יש מקרים שמאבדים הכרה לא יודעים למה ולא יודעים איך וזה מספיק כדי לגרום לתאונה, אחוז קטן אבל קורה. יש גורם רפואי אבל לא מכירים אותו מספיק כדי להגיד מה קורה שם.

ש. אז בעצם מה שאתה אומר שכל בן אדם שיבוא אלייך אתה תוכל להגיד שהוא איבד הכרה בנהיגה?

ת. להניח שאדם איבד הכרה או לא איבד הכרה, זה יום יום כנוירולוג.

לדעתי באופן גורף בכל מקרה של תאונה ללא סיבה נראית לעין יש להניח לטובת הנאשם אפשרות לסינקופה...

ש. אז אתה בעצם מאשר שסיכוי ההתרחשות הוא בעצם אפסי

ת. אפסי זה גדול מילה גדולה מידי

ש. מפנה לעמוד בחוות דעתך

ת. מאשר

ש. אתה אומר טריגר כלשהוא יכול לגרום לאובדן הכרה, תאשר לי שלא התייחסת לשום טריגר כזה במקרה הזה

ת. לא היה שום טריגר כזה במקרה הזה. " (עמ' 33 שורה 23 - עמ' 34 שורה 26 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

אף בהמשך עדותו מציין ד"ר לוזון כי אין שום גורם שיכול להסביר מדוע חווה הנאשם אירוע של סינקופה אם אכן התרחש אירוע כזה.

ש. אתה שאלת אותו על דברים שהוא הרגיש?

ת. שאלתי אותו, אצלו לא היה שום דבר.

ש. למה לא התייחסת לזה בחוות הדעת ששאלת אותו והוא שולל

ת. אני שאלתי אותו מה קרה ביום התאונה והוא אמר שהוא נסע כרגיל בבוקר, שאלתי אותו על השינה, שאלתי אם היו אירועים כלשהם והוא אמר שלא, לא היה שום דבר.

ש. אמרת ששאלת אותו על סחרחורות ואני לא רואה את השאלה הזאת

ת. שאלתי כל מה שהיה אפשר לשאול.



ש. שום גורם לא יכול להסביר את הסינקופה

ת. נכון". (עמ' 35 שורות 20-13 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

לטעמו של ד"ר לוזון מאחר ושלל כל תרחיש אחר שיכול היה לגרום לתאונה, אזי מאחר וע"פ מחקרים שונים קיימת תופעה של סינקופה בעת נהיגה, לפיכך האפשרות היחידה שגרמה לסטיית הנאשם מנתיבו ולגרימת התאונה היא שהנאשם חווה אירוע של סינקופה לפני התאונה שלא ניתן היה לחזותו מראש ואף לא ניתן לאחר מכן להוכיח כי אכן התקיים.

יש לציין כי אף ד"ר לוזון מצוין בעדותו, כי מהמחקרים עליהם מסתמך עולה כי אין מדובר באירוע שכיח ואחוז ההימצאות של אירוע סינקופה בתאונות דרכים ותאונות קטלניות הינו נמוך.

"ש. בעצם אתה מסכים שהמסקנה של המאמר הזה זה שאפילו לאנשים שיש להם 10 אירועי סינקופה, יש סיכוי קטן יותר להיות מעורבים בתאונות דרכים מאשר סיכוי של האוכלוסייה הכללית

ת. כן. הסיכוי קטן.

ש. אתה אומר שסינקופה זה תופעה שכיחה ומהווה בעיה בנהיגה

ת. בנהיגה הסינקופה הוא גבוה, אבל בקטלניות הוא נמוך מאוד.

לא מוצא סתירה בין מסקנתי בחוות הדעת לבין האמור במאמר כי סינקופה באוכלוסייה הכללית יש ואנחנו פוגשים את זה, זה לא דבר שהוא לא שכיח אבל כאשר מעורב בתאונות דרכים ותאונות קטלניות האחוז הוא נמוך מאוד, זאת עובדה. אי אפשר להגיד שסינקופה הוא אחראי על תאונות הדרכים אבל יש מקרים וצריך לבדוק, זה לא 0 מוחלט, נמוך מאוד." (עמ' 36 שורות 13-5 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

"ת. אני אמרתי שהשכיחות להיווצרות סינקופה בתאונה קטלנית היא מאוד נמוכה, זה מה שכתבתי וזה מה שיש". (עמ' 36 שורות 22-21 לפרוטוקול מיום 18.7.19).

"ש. אז בעצם בתור משהו שאתה אומר, שאתה לא יכול לדעת שזה קרה שסיכוי ההתרחשות הוא אפסי, אתה קובע את זה בצורה כל כך ודאית לא נתקלתי בחיים בחוות דעת רפואיות במשהו שנחרץ ככה ולא השערה

ת. כל חוות הדעת שלי לא משנה מה אני כותב, בסופה אני קובע כי זה מה שהשופטים אוהבים לשמוע, קביעה ולא השערות הערכות וכדומה. זה לא חוות הדעת היחידה שלי.

ש. אתה בעצם נותן הרבה חוות דעת לבית המשפט והם אוהבים קביעות חד משמעיות

ת. שמעתי שהם רוצים קביעות". (עמ' 37 שורות 10-4 לפרוטוקול מיום 18.7.19).



אין לי ספק כי לעד ההגנה ד"ר לוזון ידע מקצועי, תארים ראויים וניסיון רפואי תאורטי ומעשי המגיעים כדי מומחיות ראוייה. צר לי לקבוע כי מכלול כישוריו הופעל באופן מגמתי תוך התעלמות ממכלול נסיבות רלוונטיות וחסר היה מידה של אובייקטיביות הדרושה מכל מומחה. הריני קובעת כי חוות דעתו הייתה ממוקדת מטרה כלומר - ממוקדת בהבאת ביהמ"ש למסקנה כי הנאשם סבל מסינקופה - אולם הדרך למסקנה זו שגתה בהתעלמות ממכלול הנתונים בתיק החקירה. מהעדר נתונים אף בגרסת הנאשם עצמו ובאי התאמת הנאשם למודלים המחקריים עליהם דיבר המומחה עצמו.

ומן הכלל אל הפרט.

1. מומחה ההגנה בחר להתעלם מסרטון המציג התרחשות התאונה.

2. מומחה ההגנה בחר להתעלם מגרסת הנאשם בחקירתו אשר לא עלתה בקנה אחד עם טענתו המשפטית שנולדה כעבור כ-5 חודשים! בדבר אובדן הכרה.

3. מומחה ההגנה בחר לדבוק בדברי הנאשם באוזניו מבלי לנסות לאמתם עם עובדות בתיק החקירה. סירובו להתייחס לראיות אובייקטיביות שאינן דברי הנאשם עצמו יש בו כדי לפגוע בסטנדרט האובייקטיביות הראוי הנדרש מכל מומחה.

4. מומחה ההגנה אטם ליבו לאפשרויות שונות אחרות לסטיית הנאשם מנתיב נסיעתו - בין עם הרדמות בין עם הסחת דעת בנהיגתו...

5. בעדות בפני ביהמ"ש התבטא בחוסר סבלנות לכל אפשרות נוספת שהועלתה בפניו דבר שניכר בטון דיבורו ובשפת גופו משל אמר: "נא לא לבלבל אותי עם אפשרויות נוספות".

6. באופן חריג נדרש ביהמ"ש להעמידו על חובתו לענות לכל השאלות הנשאלות בחקירה הנגדית. ולהימנע מתקיפת השאלה בטענה שאיננו מוצא רלוונטיות בשאלה. בעניין זה יש להפנות להספקת הדין בהחלטת ביהמ"ש כפי ביטויי בעמ' 32 לפרוטוקול וזאת כדי לאפשר לסנגור להסביר לעד לענות לשאלות כפי שנשאלות.

וזאת לאחר שהעד התחמק מלהתייחס לשאלות התובעת ואף משהורה לו ביהמ"ש לענות, סרב באומרו: זאת לא שאלה, שאלה לא רלוונטיות לעניין, אני לא רוצה לענות כי זה לא רלוונטי.

7. מומחה ההגנה לא יכול היה לספק הסבר סביר כיצד הגיע למסקנתו למרות העדר כל עדות אובייקטיבית לפני ואחרי האירוע. ולמרות שאובדן הכרה לא נטען ע"י הנאשם עצמו בשום שלב לאחר האירוע. בבדיקתו במיון ע"י 2 רופאים ובחקירתו במשטרה.

8. מומחה ההגנה לא יכול היה לספק הסבר סביר כיצד הגיע למסקנתו למרות שבנאשם לא היו כל סימנים מקדימים. גורמי סיכון וכו' לקרות הסינקופה.

9. מומחה ההגנה לא יכול היה לספק הסבר סביר כיצד הגיע למסקנתו למרות שהסטטיסטיקה המחקרית המצוטטת



בפיו איננה עולה בקנה אחד עם יחוס הסינקופה דווקא לנאשם הניצב לפני.

10. מומחה ההגנה גלש להסברים מתחומי מומחיות לא לו וביניהם, האמור בחו"ד לפיה מטרת חווה"ד הינה לקבוע כשירותו של הנאשם כנהג ואם הייתה רשלנות בנהיגתו בעת אירוע התאונה...

קביעת רשלנות הינה בסמכותו של ביהמ"ש ולא מצאתי בהכשרתו המקצועית של המומחה הרפואי, כל תימוכין לידע אקדמי או אחר, המסמיכו לייעץ לביהמ"ש בשאלת רשלנות בנהיגה...

11. מומחה ההגנה טוען כי התייחס לדברי הנאשם כלשונם ולא לשאר חומרי החקירה, מכאן ואילך, יש להפנות לחו"ד תחת הכותרת "אנמנזה" בשורה 4 נכתב: "... יצא מהבסיס, נסע כק"מ עד 2 ואז פתאום התעורר" (ההדגשה אינה במקור), השימוש במונח "התעורר" מצביע לכאורה על הירדמות. מטעמים השמורים עמו, מתעלם מומחה ההגנה מאפשרות זו, ובכך סותר דבריו לפיה קיבל דברי הנאשם כפשוטם, בבחינת אמת אבסולוטית.

12. מומחה ההגנה טען באזני ביהמ"ש כי הנאשם לא גילה אוזנו בדבר טענתו לאובדן הכרה. לא אוכל לקבל טענה זו באשר במענה לכתב האישום, מספר חודשים קודם לכן, טען הנאשם כי איבד ההכרה.

בפתח חווה"ד כותב מומחה ההגנה, כי בדק הנאשם "עפ"י בקשתו ובקשת עורך דינו... לשם הגשת חו"ד לקביעת כשירותו כנהג ואם הייתה רשלנות בנהיגתו בעת אירוע התאונה".

לא יעלה על הדעת כי הנאשם לא גילה אוזנו של המומחה מטעמו בדבר הצהרתו בעניין אובדן הכרה וכפי טענת הפרקליטות המפנה למסמך שהוגש לביטוח הלאומי וכוותרתו "בקשה למתן טיפול רפואי לנפגע עבודה" בו אימרת הנאשם לפיה בעת הנהיגה איבד הכרה לזניות.

שעה שמומחה ההגנה טען באוזני ביהמ"ש שלא נחשף לטענת הנאשם בדבר אובדן הכרה - התעלם מסיכו חו"ד בעמ' 3 בשורה השלישית בה מצטט דברי הנאשם: "כנראה אבד את הכרתו". התנהלות זו של המומחה הטוען בפני ביהמ"ש דבר והיפוכו משמיטה הבסיס מתחת לאמינותו.

13. בסופו של יום, אציין כי עדות מומחה ההגנה לא עמדה בסטנדרטים ראויים ובאובייקטיביות מינימאלית ולפיכך לא אוכל לאמצה.

לפיכך משלא עמד הנאשם בנטל המוטל עליו לעורר ספק סביר לפיו מתקיים בעניינו הסייג לאחריות פלילית כאמור בס' 34 לחוק העונשין. לא אוכל לקבוע שהסייג מתקיים, וכי המעשים הנטענים בכתב האישום נעשו בתנאים בהם התקיים הסייג.

משהודה הנאשם כי סטה מנתיב נסיעתו לנתיב נסיעת המנוח ופגע ברכבו של המנוח ובכך התרשל בנהיגתו וגרם לתאונה ולתוצאותיה, הריני קובעת כי שוכנעתי מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם עבר את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום ומרשיעה אותו בהתאם באמור כתב האישום.



ניתנה היום, י"א ניסן תשפ"א, 24 מרץ 2021, במעמד הצדדים